

НАСЕЛЕНИЕТО НА РУСИЯ – СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ

Марга Сугарева¹, Росица Георгиева² и Николай Бавро³

В статията са показани данни и интерпретация на данни относно демографското развитие на Руската федерация през последните десетилетия. В тази страна, една от най-големите по население в света, естественят прираст е отрицателен от началото на 90-те години на ХХ в. – началото на демократизацията и прехода към пазарна икономика. През последните 5-6 години обаче той се приближава към нула.

Салдото от външната миграция е положително през последните десетилетия, въпреки че има значителна емиграция, която обаче през последните години затихва.

Тенденциите на раждаемостта и смъртността са подобни на тези, наблюдавани в други източноевропейски страни, но в Русия различията между двата пола, по отношение на средната продължителност на живота са по-значими, отколкото в другите държави. Поради това, броят на жените сред населението в средните и високите възрасти е много по-голям от този на мъжете, което се проявява в изкривяване на възрастово-половата пирамида.

В статията се прави коментар относно обясненията за тенденциите на смъртността в Русия, особено при мъжкия пол.

Ключови думи: Източна Европа, Русия, населението, раждаемост, смъртност, продължителност на живота, разлики между мъжете и жените.

Медико-демографската катастрофа в страните от Източна Европа и ОНД от последното десетилетие се разглежда от Международната здравна организация като най-значимия и необикновен медико-демографски феномен на ХХ век, изискващ дълбок анализ и осмисляне. **В много отношения съвременните демографски процеси в Русия са аналогични на процесите, протичащи в други държави – бившите републики на СССР и страните от социалистическия лагер, но като правило, именно в Русия техните негативни аспекти са най-силно изразени.**

В.Н. Крутко, Т.М. Смирнова, 2005

УВОД

Русия е една от най-големите държави в света както в миналото, така и днес. През 1900 г. тя е заемала четвърто място по брой на населението след Британската империя, Китай и Индия. Ето как е изглеждала през 1900 г. подредбата на най-големите държави (с население над 10 млн.), според броя на населението им (табл.1).

¹ Проф. д.с.н Марга Сугарева – Институт за изследване на населението и човека при БАН
Адрес за контакти: marta.sugareva@yahoo.com

² Гл. ас. д-р Росица Георгиева - Институт за изследване на населението и човека при БАН
Адрес за контакти: rositu2002@yahoo.co.uk

³ Гл. ас. д-р Николай Бавро - Институт за изследване на населението и човека при БАН

Таблица 1. Най-големите държави в света (по брой на населението им) към 1900 г.

№ по ред	Държава/Територия	Население към 1900 г (оценка)
	Свят	1,633,000,000
1	 Британска империя	367,000,000
2	 Китай	300,000,000
3	 Индия (Обединено Кралство)	200,000,000
4	 Русия	132,000,000
5	 Френска империя	81,500,000
6	 САЩ	76,212,168
7	 Германия	56,000,000
8	 Холандска империя	51,246,000
9	 Холандска Източна Индия (Нидерландия)	45,500,000
10	 Япония	42,000,000
11	 Обединено Кралство	38,000,000
12	 Франция	38,000,000
13	 Италия	33,000,000
14	 Австро-Унгария	32,000,000
15	 Отоманска империя	30,860,000
16	 Испания	20,750,000
17	 Бразилия	17,000,000
18	 Португалска империя	12,434,000
19	 Мексико	12,050,000
20	 Корея	12,000,000

Източник : Enciclopedia Britanica, 2011
(http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_population_in_1900)

Днес с население от 143 млн., Русия заема седмо място сред страните с най-голямо население. През 2005 г. най-големите държави (по брой на населението), с население над 1 млрд. са: Китай (1 325 000) и Индия (1 100 000 000) (табл. 2.).

Сравнявайки табл. 1 и 2 виждаме, че докато през 1900 г., като най-големи по население държави се открояват тези, с население над 10 млн., то днес най-големи държави са тези, които имат население над 100 млн.

Ще припомним, че през 1900 г., Русия е била империя и тогава тя е заемала 4-то място по брой на населението (след Британската империя, Китай и Индия).

Революцията от 1917 г. довежда до разпадане на Руската империя. През 1922 г. се създава Съветският съюз чрез сливане на Руската съветска федеративна социалистическа република, Транскавказката социалистическа съветска федеративна република, Украинската съветска социалистическа република и